

УДК 373.3/.5.026:159.955-028.43

[https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-7\(7\)-155-166](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-7(7)-155-166)

Десятник Катерина Володимирівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти Волинський національний університет імені Лесі Українки, вул. Винниченка, 30, м. Луцьк, 43025, <https://orcid.org/0000-0001-9804-2863>

Тимошук Марія Сергіївна здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальність 013 Початкова освіта, Волинський національний університет імені Лесі Українки, вул. Винниченка, 30, м. Луцьк, 43025, <https://orcid.org/0009-0007-5303-5652>

ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Анотація. Пропоноване наукове дослідження присвячене питанню дидактичної гри як засобу формування критичного мислення здобувачів освіти Нової української школи. Актуальність обраної проблеми обумовлена необхідністю розвитку в учнів таких якостей, як самостійність, вміння висловлювати та аргументувати свої думки, ініціативність, аналіз, організованість, що є основою критичного мислення.

Розкрито сутність поняття «гра», «дидактична гра», «критичне мислення», основні ознаки критичного мислення. Наголошено на тому, що дидактична гра – це гра, завдяки якій у здобувачів освіти формується потреба в знаннях та активний інтерес до навчання, удосконалюються пізнавальні вміння та навички. Визначено, що гра – це можливість для всебічного розвитку, управління розумовими здібностями дітей, їхнім розвитком, формування важливих якостей та рис учнів.

Відзначено, що педагогам потрібно організувати освітній процес таким чином, щоб здобувачі освіти не просто пасивно засвоювали знання, а були здатними до обмірковування, дослідження, завдяки чому буде формуватися їхнє мислення, а саме критичне мислення. Проаналізовано, що у житті кожного школяра гра займає важливу роль, є провідним засобом творчого пізнання. Для того, щоб зробити навчання цікавим, захоплюючим, покращити його ефективність, результативність та розвивати критичне мислення, вчителям потрібно використовувати дидактичну гру. Виокремлено такі ознаки критичного мислення: продуктивність, самостійність, відповідальність, індивідуальність, аргументованість, багатогранність, соціальність.

Особливу увагу в статті приділено тому, що у молодшому шкільному віці закладається основа подальшого інтелектуального, соціального, емоційного становлення особистості, тому саме початкова освіта повинна створити фундамент та умови розвитку критичного мислення учнів. Навички критичного мислення потрібні для кожної особистості, тому їх потрібно формувати ще змалку. Наголошено на тому, що для того, щоб освітній процес, спрямований на розвиток критичного мислення, був успішним, необхідно подбати про атмосферу, яка пануватиме під час роботи із здобувачами освіти, в якій учні будуть почувати себе комфортно, зможуть вільно висловлювати свої думки, аналізувати проблеми, вчитися їх вирішувати. Визначено, що такий позитивний клімат можна створити на уроці за допомогою ігрової діяльності. Зроблено висновок, що дидактична гра є важливим засобом формування критичного мислення здобувачів освіти Нової української школи.

Ключові слова: гра, дидактична гра, критичне мислення, формування критичного мислення, роль гри, Нова українська школа, початкова освіта, здобувачі освіти.

Desiatnyk Kateryna candidate of pedagogical sciences, associate professor, associate professor of the department of theory and methods of primary education, Lesya Ukrainka Volyn National University, St. Vinnychenka, 30, Lutsk, 43025, <https://orcid.org/0000-0001-9804-2863>

Tymoshchuk Mariia Student of the Second (Master's) Level of Higher Education, Specialty 013 Primary Education, Lesya Ukrainka Volyn National University, St. Vinnychenka, 30, Lutsk, 43025, <https://orcid.org/0009-0007-5303-5652>

DIDACTIC GAME AS A MEANS OF FORMING CRITICAL THINKING OF PRIMARY EDUCATION STUDENTS

Abstract. The proposed research is devoted to the issue of didactic game as a means of forming critical thinking of students of the New Ukrainian School. The relevance of the chosen problem is due to the need to develop in students such qualities as independence, ability to express and argue their thoughts, initiative, analysis, organization, which is the basis of critical thinking.

The essence of the concepts of "game", "didactic game", "critical thinking", the main features of critical thinking are revealed. It is emphasized that a didactic game is a game through which students develop a need for knowledge and an active interest in learning, improve cognitive skills. It is determined that the game is an opportunity for comprehensive development, management of children's mental abilities, their development, formation of important qualities and traits of students.

It is noted that teachers need to organize the educational process in such a way that students do not just passively absorb knowledge, but that they are capable of thinking, research, which will shape their thinking, namely, critical thinking. It is analyzed that game plays an important role in the life of every student and is a leading means of creative cognition. In order to make learning interesting, exciting, improve its efficiency, effectiveness and develop critical thinking, teachers need to use didactic games. The following features of critical thinking are highlighted: productivity, independence, responsibility, individuality, reasoning, versatility, sociality.

Particular attention is paid to the fact that in preschool and primary school age the basis for intellectual, social, emotional abilities of a person is laid, so primary education should create the foundation and conditions for further development and critical thinking of students. Critical thinking skills are necessary for every individual, so they need to be formed from an early age. It is emphasized that in order for the educational process aimed at developing critical thinking to be successful, it is necessary to take care of the atmosphere that will prevail when working with students. It should be an atmosphere in which students feel comfortable, can freely express their thoughts, analyze the problem, and learn to solve it. It is determined that such an atmosphere can be created in the classroom by using a didactic game. It is concluded that the didactic game is a means of forming critical thinking of students of the New Ukrainian School.

Keywords: game, didactic game, critical thinking, forming of critical thinking, role of the game, New Ukrainian School, primary education, educational applicants.

Постановка проблеми. В умовах розвитку сучасного суспільства актуальним є навчання, спрямоване на розвиток активної особистості, здатної адаптуватися до стрімких змін, креативно та критично мислити, орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі, протидіяти дезінформації, пропаганді, розв'язувати проблеми, ухвалювати рішення. Початкова школа має надзвичайно велике значення у вихованні дітей, формуванні їхнього характеру, розвитку інтелекту, творчості, світосприйняття, самостійного мислення. Завдання вчителів Нової української школи – зробити освітній процес цікавим, захоплюючим, заохотити здобувачів освіти до вивчення нового та допомогти практично застосовувати отримані знання у житті.

Досить ефективним для формування критичного мислення молодших школярів є ігрові прийоми, які роблять навчальний процес більш творчим, навчають учнів мислити, виділяти головне, висловлювати й аргументувати власні думки. Гра – це найприродніша та найпривабливіша діяльність для дітей молодшого шкільного віку. Водночас дидактична гра є незамінним

помічником педагога, сприяє усвідомленому вивченню навчального матеріалу, допомагає вирішити освітні завдання, підготувати школярів до різних сфер життя.

Використання дидактичних ігор на уроках – один із способів організації освітнього процесу в Новій українській школі, що забезпечує активну навчальну діяльність здобувачів освіти, розвиток самостійності, ініціативності, навичок критичного мислення, які так необхідні кожній людині у сучасному суспільстві. Адже людина, яка здатна критично мислити, – це людина, яка вміє не просто слухати, але й сприймати та аналізувати отриману інформацію, застосовувати здобуті знання в реальному житті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У своїх дослідженнях учені аналізують різні аспекти використання дидактичних ігор: В. Сухомлинський, А. Макаренко, М. Вашуленко – значення гри у педагогічному процесі; А. Богуш, Т. Поніманська, Н. Кудикіна, О. Рейпольська – роль гри у розвитку дітей; Б. Нікітін, О. Приходько, О. Савченко, В. Коваленко, Г. Селевко – використання ігор та ігрових технологій в освітньому процесі, П. Грей – роль емоцій у ігровій діяльності; В. Зброй, І. Харченко – принципи побудови ігор, І. Куліш, О. Лоштун, І. Савченко – дидактична гра як засіб активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти тощо.

Проблеми формування критичного мислення здобувачів різних освітніх рівнів вивчали такі науковці, як: К. Баханов, О. Белкіна-Ковальчук, І. Горохова, І. Кашуб'як, О. Пометун, М. Починкова, І. Суценко, С. Терно, О. Тягло, Я. Чаплак та ін.

Дослідники вважають, що процес навчання тісно взаємопов'язаний із процесом мислення, а дидактична гра – один із шляхів залучення школярів молодшого шкільного віку до активної розумової діяльності, формування критичного мислення, вміння самостійно визначати проблеми, ставити запитання, аналізувати, порівнювати, синтезувати, оцінювати інформацію з будь-яких джерел, розглядати її з різних позицій, висувати альтернативи та оцінювати їх, формулювати аргументи, робити свідомий вибір на основі власних суджень.

Метою статті є обґрунтування необхідності використання дидактичної гри як засобу формування критичного мислення у здобувачів початкової освіти.

Виклад основного матеріалу. Навчання у початковій школі – важливий період у житті кожного учня, тому що у ньому закладаються необхідні знання, вміння і практичні навички, які знадобляться у майбутньому. У цей період пробуджується інтерес до творчих пошуків, формуються вміння дітей оволодівати знаннями, здатність аналізувати, узагальнювати, робити висновки, логічно, самостійно і критично мислити. Водночас такий процес усклад-

нюється віковими особливостями молодших школярів, слабким переключенням уваги, її нестійкістю, недовільністю пам'яті та мислення, тому для більшої продуктивності необхідно, щоб він містив елементи цікавості, ігрові моменти [4, с. 2].

Погоджуємось із думкою, що гра для дітей – це спосіб пізнання світу. У грі діти розвивають важливі навички, які будуть їм необхідні протягом усього життя. Стаючи частиною гри, дитина повністю занурюється у процес, бере на себе відповідальність, стає цілеспрямованою, відчувається комфортно, радісно, має можливість розвивати власну ідею, активно взаємодіяти з іншими учасниками гри і в такий спосіб навчатися. Діти, які розвиваються через ігровий досвід, мають добре розвинені навички спілкування, командної роботи, вміння генерувати нові ідеї, проявляти ініціативу, критично мислити та оперувати інформацією [2, с. 5].

У різних мовах термін «гра» асоціюється з поняттями задоволення, легкості, сміху, тобто гра – це позитивні емоції, які викликають щастя. Сучасні психолого-педагогічні дослідження аналізують гру як джерело творчих сил, самореалізації та розвитку особистості.

Педагогічна енциклопедія пояснює поняття гри як одного з видів діяльності людей, засобу розумового та фізичного виховання. В українському педагогічному словнику поняття «ігрова діяльність» (гра) тлумачиться як вид активної діяльності дітей, внаслідок якої вони опановують суспільні функції та взаємини між людьми [15, с. 11].

Дидактична гра – це гра за правилами, яка створена в цілях виховання і навчання дітей. За допомогою неї розв'язують конкретні завдання у навчанні учнів. Зміст дидактичних ігор спрямований на самостійність дитини, пошук, фантазію. Необхідно використовувати такі ігри, які б розвивали мислення молодших школярів, пам'ять, увагу. Термін «дидактична гра» зосереджує увагу на її педагогічному спрямуванні. Використання дидактичної гри стимулює розумовий розвиток учнів [6]. Дидактична гра є індивідуальною або груповою практичною діяльністю, яка контролюється правилами, а навчальне завдання у ній пропонують за допомогою ігрового завдання.

В. Сухомлинський наголошував, що без гри немає й не може бути повноцінного розвитку, бо вона є джерелом дитячого мислення. Педагог порівнював її з іскоркою, яка б запалила вогник любові до навчання.

А. Макаренко говорив, що дитина, коли виросте, буде такою, якою була в грі, тому що гра – це ключ в організації виховання майбутнього покоління.

Дидактична гра у захоплюючій формі зацікавлює дітей у процесі пізнання, допомагає опанувати навчальний матеріал, є одним із шляхів виховання та підтримання інтересу учнів до знань, що дає можливість успішного засвоєння понять, ідей, формування потрібних умінь і навичок.

М. Вашуленко вважає, що гра – це творчість, праця, а праця є шляхом до пізнання світу. Саме у грі розпочинається спілкування учнів із класом, учителем. Гра є природним видом діяльності для дитини, вона охоплює всі аспекти особистості учня. У грі школярі не тільки відображають реальне життя, а й перебудовують його [7, с. 22].

Право дитини на гру в школі визнає сучасна дидактика, оскільки дидактична гра є одним із засобів пізнання навколишнього світу, який відповідає віковим та індивідуальним особливостям дітей шкільного віку й відрізняється від звичайної гри тим, що це особливий вид діяльності, коли дитина навчається граючи і завдяки цьому невимушено оволодіває потрібним навчальним матеріалом [12, с. 2].

Т. Опалько зауважує, що гра є серйозною, плідною роботою, яка поступово та непомітно дозволяє учням засвоїти необхідний теоретичний матеріал, створює можливості для всебічного розвитку, управління розумовими здібностями дітей, формування важливих якостей та рис школярів [11, с. 5-6].

Дидактична гра – це гра, завдяки якій у здобувачів освіти формується потреба в знаннях та активний інтерес до навчання, удосконалюються пізнавальні вміння та навички. Учені визнають, що дидактичні ігри мають великі педагогічні можливості, й у результаті систематичного їх використання в освітньому процесі в дітей розвивається рухливість і гнучкість розуму, формується сприйняття, мислення (порівняння, аналіз, узагальнення) [3, с. 96].

За допомогою гри діти пізнають оточуючий світ, мають можливість перевірити власні сили, спритність, кмітливість. У грі виникає бажання уявляти і фантазувати, відкривати таємниці й прагнути до чогось нового. Вона характеризується тим, що школяр у процесі гри спостерігає, класифікує, порівнює, зіставляє, аналізує, робить узагальнення і складні розумові процеси проходять невимушено й легко. Гра дає можливість приймати самостійні рішення, відчути відповідальність за свої дії, активізує інтерес та увагу, розвиває розумові здібності, кмітливість, увагу, мислення [5, с. 93-95].

Отже, завдання сучасної школи – навчити здобувачів освіти бути активними, вміти висловлювати свої думки, аргументувати їх, поважати позицію інших, аналізувати інформацію, досліджувати нове тощо. Головним завданням учителя є не просто донесення, пояснення та показ учням певного матеріалу чи завдання, а вміння спільного розв'язання, вирішення цієї проблеми. Тому педагогам потрібно організовувати освітній процес таким чином, щоб здобувачі освіти не просто пасивно засвоювали знання, а були здатними до обмірковування, дослідження, завдяки чому буде формуватися їхнє мислення, а саме критичне мислення.

Критичне мислення є інноваційним психолого-педагогічним концептом, сформованим у другій половині ХХ століття. Протягом останніх десяти років

освітній процес, побудований на засадах критичного мислення, став основою реформ в освіті у країнах Європи [8]. Вміння працювати з інформацією, використовувати її для індивідуального розвитку і самовдосконалення є вимогою сучасного життя. Запорука успіху в інформаційному суспільстві – навички критичного мислення, тому необхідно постійно їх удосконалювати.

Зауважимо, що критичне мислення є одним із вмінь, спільних для усіх ключових компетентностей Нової української школи, яке необхідне кожному для життя. Також однією із характеристик випускника закладу загальної середньої освіти є цілісна, всебічно розвинена особистість, здатна до критичного мислення.

Український учений О. Тягло, стверджує, що критичне мислення необхідне людині як знаряддя дослідницького пошуку. Критично мисляча особа завжди допитлива, добре поінформована, упевнена у розумі, неупереджена, гнучка, справедлива в оцінках, чесна у визнанні своїх прихильностей, зважена у рішеннях, здатна до перегляду власної позиції, ясна у висловлюваннях з обговорюваних питань, впорядковано діюча у складних справах, старанна у пошуку відповідної інформації тощо.

Тому так потрібно розвивати критичне мислення у здобувачів освіти, воно є однією з освітніх інновацій. Педагогам важливо усвідомити, що формування критичного мислення є необхідною складовою їхньої професійної діяльності, а також фундаментом у побудові сучасного освітнього процесу [13, с. 4-5].

О. Пометун трактує критичне мислення як складне, багатовимірне і багаторівневе явище, що поєднує у собі процес аналізу, синтезу, обґрунтування оцінки достовірності інформації; уміння вирішення проблем, знаходження їхніх причин, передбачення наслідків, формулювання альтернативних гіпотез їхнього розв'язання; генерування чи зміну своєї позиції на основі фактів, аргументів; ухвалення зважених рішень.

Дослідниця виокремлює такі риси критичного мислення:

- розуміння мети та питань, що обговорюються;
- уміння ставити запитання щодо інформації, висновків чи поглядів;
- формування та висловлення думки незалежно від думки інших;
- намагання бути зрозумілим, точним у висловлюваннях;
- ретельне добирання необхідної інформації;
- використання переконливої аргументації, заснованій на правдивій інформації;
- прагнення думати глибоко, бути логічним та безпристрасним [10, с. 14].

У контексті дослідження проблеми розвитку критичного мислення учнів початкової школи І. Кашуб'як критичне мислення учня визначає як цілеспрямований процес мислення, який дає можливість учневі сприймати, аналізувати, систематизувати, оцінювати інформацію, результат діяльності та

обирати власну позицію, аргументувати свої думки й вчинки, знаходити оптимальне розв'язання проблеми та приймати правильні рішення.

Науковці виділяють такі ознаки критичного мислення:

продуктивність (формування позитивного досвіду з усього, що відбувається з людиною);

самостійність, відповідальність, індивідуальність (вміння бути незалежним, мати свою думку);

аргументованість (вміння доводити свою точку зору, приймати правильні рішення);

багатогранність (вміння вивчати проблему з різних сторін); соціальність (взаємодія у парах, групах).

К. Баханов вважає, що формування критичного мислення в учнів передбачає розвиток у них таких умінь: знання (повторення чогось суттєвого в тій формі, в якій воно було викладене і почуте); розуміння (викладення ідей своїми словами або іншим способом, застосування ідей); аналіз (знайдення причин та наслідків проблеми); синтез (поєднання кількох ідей в одну нову); оцінка (вміння робити висновок щодо певної ідеї, проблеми).

Для того, щоб освітній процес, спрямований на розвиток критичного мислення, був успішним, необхідно подбати про атмосферу, яка пануватиме під час роботи зі здобувачами освіти. Це повинна бути атмосфера, в якій учні будуть почувати себе комфортно, зможуть вільно висловлювати свої думки, аналізувати проблему, вчитися її вирішувати [16, с. 8-9].

За таких обставин учителю доцільно використовувати дидактичну гру для формування умінь критичного мислення. Уважаємо, що дидактична гра є одним із ефективних засобів формування критичного мислення здобувачів початкової школи. У процесі ігрової діяльності учні проявляють ініціативу, занурюються у процес, співпрацюють з іншими учасниками, створюють нові ідеї та беруть на себе відповідальність. У результаті гри у школярів розвиваються ініціативність, критичне мислення, навички спілкування та роботи в команді, з'являється мотивація до навчання, впевненість у вирішенні складних завдань, запитань, можливість експериментувати, досліджувати.

Пізнавати, вивчати та розуміти світ навколо через гру та дію на власному досвіді набагато цікавіше, ніж просто отримувати теоретичну інформацію про нього. Коли діти навчаються через гру, вони – вмотивовані, з упевненістю намагаються вирішити складні завдання, експериментують, досліджують, ставлять запитання, творчо мислять, створюють щось нове, а що найголовніше – не бояться помилитися, бо у грі завжди можна спробувати знову і знову [2, с. 5-6].

Таким чином, учені розглядають необхідність навчити дітей самостійному осмисленню навчального матеріалу, пристосуванню до різних та нових умов життя, продуктивній та гармонійній взаємодії з довкіллям, вмінню

виконувати нестандартні завдання, висловлювати свою думку та робити висновки, помічати та вирішувати помилки, орієнтуватися у навколишньому світі тощо. Навички критичного мислення потрібні для кожної особистості, тому їх потрібно формувати ще змалку.

У молодшому шкільному віці закладається основа для подальшого інтелектуального, соціального, емоційного становлення особистості, тому саме початкова освіта повинна створити фундамент та умови розвитку критичного мислення учнів. Протягом дитинства можна розвивати різні властивості розуму дитини, які є основою критичного мислення: образність, логічність, аналіз, синтез, абстрагування, конкретизацію, узагальнення тощо. Коли у школярів буде розвинене критичне мислення, вони зможуть самостійно, творчо аналізувати навчальний матеріал та інформацію, яку вони вивчають та отримують із різних джерел.

Для того, щоб здобувачі освіти стали творчими, всебічно розвиненими, успішними, педагоги повинні зрозуміти, що потрібно не просто дати учням знання, але й навчити їх правильно, самостійно здобувати ці знання, вміти практично їх застосовувати. Для цього вчителям треба змінити підходи до методики викладання предметів, розширити методичні прийоми викладання, активізувати навчальну діяльність школярів та наблизити теми, що вивчаються, до реального, буденного життя. Організація діяльності на уроці має бути нестандартною, цікавою, творчою, адже саме така робота здатна пробудити в здобувачів освіти цікавість до знань та сприяти розвитку учнів.

Ми переконані, що такий позитивний клімат можна створити з використанням дидактичної гри, адже в її процесі школярі не просто будуть засвоювати знання, а вчитимуться практично їх застосовувати, також досліджувати, вивчати різні проблеми, а, отже, й критично мислити. Якщо на уроках здобувачі освіти будуть постійно віднаходити інформацію, співставляти здобуті знання з власним життєвим досвідом, перевіряти достовірність отриманої інформації, вивчати причини та наслідки різних проблем, приймати рішення та робити висновки, у них краще та швидше буде розвиватися критичне мислення [9, с. 374].

На нашу думку, саме в дидактичній грі школярі можуть вчитися спостерігати, порівнювати, висловлювати власну думку, аргументувати її, пізнавати нове, практично застосовувати отримані знання. Але для того, щоб ігрова діяльність була ефективною, необхідно дотримуватися певних дидактичних і методичних принципів:

- зв'язок з іншими формами роботи на уроці;
- поступове зростання складності;
- урахування вікових та індивідуальних особливостей школярів;
- доступність;
- новизна [1, с. 8].

Велике значення має поєднання дидактичної гри з навчальною діяльністю у початковій школі у період адаптації та зміни провідних видів діяльності – ігрової на навчальну. О. Савченко пропонує дотримуватися певної структури ігрової діяльності для якісного використання дидактичних ігор, яка містить такі компоненти:

спонукальний – прагнення, інтереси, потреби, мотиви, які зумовлюють бажання учнів брати участь у грі;

орієнтувальний – вибір способів, засобів ігрової діяльності;

виконавський – реалізація ігрової мети;

контрольно-оцінний – корекція і стимулювання активності ігрової діяльності [14, с. 191].

Навчання з використанням дидактичних ігор допомагає зацікавити дітей, умотивувати їх до пізнання нового, підвищити навчальну та творчу активність учнів, організувати роботу в колективі, ефективно засвоїти матеріал, поглибити та розширити уявлення і знання здобувачів освіти. Завдяки дидактичним іграм учні засвоюють систему знань і способів розумової та продуктивної діяльності, у них розвивається пізнавальна самостійність та творчі здібності, формується науковий світогляд та критичне мислення.

Висновки. Отже, під поняттям «дидактична гра» ми розуміємо спосіб взаємодії педагогів із дітьми для забезпечення ефективного формування у підростаючого покоління знань, умінь, навичок та практичного застосування їх у житті. Гра – це природний вид діяльності дитини, що охоплює всі аспекти особистості учня.

Роль і значення дидактичних ігор полягає у тому, що вони роблять процес навчання цікавим, захоплюючим, підтримують інтерес учнів до знань, забезпечують ефективність уроків у Новій українській школі, продуктивність навчальної праці. За допомогою ігор здобувачі освіти пізнають навколишній світ, у них розвивається пам'ять, увага, кмітливість, уява, активність, критичне мислення. Головним у дидактичних іграх є те, що учні непомітно для себе засвоюють знання.

Дидактична гра є засобом формування критичного мислення, у процесі гри діти навчаються спостерігати, класифікувати, порівнювати, аналізувати та узагальнювати. Гра – це підготовка до життя, тому що у грі школярі самостійно приймають рішення, несуть відповідальність за свої дії, вирішують різні проблеми, висловлюють думку, випробовують власні сили, у грі проявляється дитяча оригінальність та самостійність.

Отже, можна зазначити, що використання дидактичних ігор у Новій українській школі є важливим і потрібним, тому що забезпечує інтерес учнів до навчання, розвиває їхні здібності, дає можливість досягати освітніх цілей та сприяє розвитку критичного мислення здобувачів початкової освіти.

Література:

1. Булигіна О. Д. Ігрові технології: шляхи забезпечення умов для інтелектуального, соціального, морального розвитку молодших школярів. *Початкове навчання та виховання*. 2009. № 19-21. С. 2–21.
2. Гра по-новому, навчання по-іншому. Методичний посібник / упорядн.: О. Рома. The LEGO Foundation. 2018. 44 с.
3. Дубровська Л. О., Дубровський В. Л., Долматова М. П., Єрмак К. В. Місце і роль дидактичних ігор у системі навчання молодших школярів. *Психолого-педагогічні науки*. 2017. № 2. С. 95–98.
4. Казачінер О. С. Дидактичні ігри як засіб активації діяльності учнів на уроках англійської мови. *Англійська мова та література*. 2007. № 36 (190). С. 2–3.
5. Кайдалова Г. Дидактична гра як спосіб формування толерантності молодших школярів в умовах інклюзії. *Педагогічний часопис Волині*. Луцьк, 2016. № 1 (2). С. 92–96.
6. Кісельова С. Гра як педагогічне явище. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. 2015. № 7/8. С. 30–37.
7. Козар Г. В. Навчаємо у грі. Використання ігрових ситуацій у процесі навчання математики у початковій школі. *Початкове навчання та виховання*. 2009. № 19-21 (203-205). С. 22–23.
8. Критичне мислення як педагогічний феномен. URL: <https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/12/oglyad-krytychne-myslennya.pdf>
9. Неділя Т. В., Кміть О. В. Критичне мислення як провідна технологія навчання в НУШ. *Наукові перспективи*. 2021. № 9-15. С. 371-383.
10. Пометун О. І. Нова українська школа: розвиток критичного мислення учнів початкової школи: навч. - метод. посіб. К. : Видавничий дім «Освіта», 2020. 192 с.
11. Опалько Т. В. Дидактичні ігри на уроках математики в 1 класі : навчально-методичний посібник. Сарни, 2018. 28 с.
12. Плахотник Л. С., Шевчук Л. В. Використання дидактичних ігор на уроках літературного читання в початковій школі : методичний посібник. Вінниця : ММК, 2017. 40 с.
13. Розвиток критичного мислення молодших школярів в умовах Нової української школи : методичний посібник / автор-уклад. Н. Б. Ларіонова. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 64 с.
14. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи. Київ : Генеза, 1999. 389 с.
15. Слюсаренко Н. В. Ігрова діяльність як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2011. № 22/24. С. 10–18.
16. Формування основ критичного мислення дітей старшого дошкільного віку засобами розвивальних ігор. URL: <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/04/3.-Krytychnist-rozumu.pdf>

References:

1. Bulyhina O. D. (2009). Ihrovi tekhnolohii: shliakhy zabezpechennia umov dlia intelektualnoho, sotsialnoho, moralnoho rozvytku molodshykh shkoliariv [Game technologies: ways to ensure conditions for intellectual, social, and moral development of junior schoolchildren]. *Pochatkove navchannia ta vykhovannia - Primary education and training*, 19-21. 2–21 [in Ukrainian].
2. O. Roma. (2018). Hra po-novomu, navchannia po-inshomu [Playing in a new way, learning in a different way]. The LEGO Foundation [in Ukrainian].
3. Dubrovska L. O., Dubrovskiy V. L., Dolmatova M. P., Yermak K. V. (2017). Mistse i rol dydaktychnykh ihor u systemi navchannia molodshykh shkoliariv [The place and role of didactic games in the system of primary school education]. *Psykhologo-pedahohichni nauky - Psychological and pedagogical sciences*, 2, 95–98 [in Ukrainian].

4. Kazachiner O. S. (2007). Dydaktychni ihry yak zasib aktyvatsii diialnosti uchniv na urokakh anhliiskoi movy [Didactic games as a means of activating students' activity in English lessons.]. *Anhliiska mova ta literature - English language and literature*, 36 (190), 2–3 [in Ukrainian].
5. Kaidalova H. (2016). Dydaktychna hra yak sposib formuvannia tolerantnosti molodshykh shkoliariv v umovakh inkliuzii [Didactic game as a way of forming tolerance of junior schoolchildren in the conditions of inclusion]. *Pedahohichnyi chasopys Volyni - Pedagogical Journal of Volyn*, 1 (2), 92–96 [in Ukrainian].
6. Kiselova S. (2015). Hra yak pedahohichne yavyshe [Game as a pedagogical phenomenon]. *Vidkryti urok: rozrobky, tekhnologii, dosvid - Open lesson: developments, technologies, experience*, 7/8, 30–37 [in Ukrainian].
7. Kozar H. V. (2009). Navchaimo u hri. Vykorystannia ihrovykh sytuatsii u protsesi navchannia matematyky u pochatkovii shkoli [Teaching in the game. The use of game situations in the process of teaching mathematics in primary school]. *Pochatkove navchannia ta vykhovannia - Primary education and upbringing*, 19-21 (203-205), 22–23 [in Ukrainian].
8. Krytychne myslennia yak pedahohichnyi fenomen [Critical thinking as a pedagogical phenomenon]. Retrieved from <https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/12/oglyad-krytychne-myslennya.pdf> [in Ukrainian].
9. Nedilia T. V., Kmit O. V. (2021). Krytychne myslennia yak providna tekhnolohiia navchannia v NUSh [Critical thinking as a leading learning technology in the New Ukrainian School]. *Naukovi perspektyvy - Scientific perspectives*, 9-15, 371-383 [in Ukrainian].
10. Pometun O. I. (2020). *Nova ukrainska shkola: rozvytok krytychnoho myslennia uchniv pochatkovoii shkoly [The New Ukrainian School: development of critical thinking of Primary School Students.]*. Kyiv: Vydavnychyi dim «Osvita» [in Ukrainian].
11. Opalko T. V. (2018). *Dydaktychni ihry na urokakh matematyky v 1 klasi [Didactic games in mathematics lessons in the 1st grade]*. Sarny [in Ukrainian].
12. Plakhotnyk L. S., Shevchuk L. V. (2017). *Vykorystannia dydaktychnykh ihor na urokakh literaturnoho chytannia v pochatkovii shkoli [The use of didactic games in literary reading lessons in primary school]*. Vinnytsia : MMK [in Ukrainian].
13. Larionova N. B. (2019). *Rozvytok krytychnoho myslennia molodshykh shkoliariv v umovakh Novoi ukrainskoi shkoly [Development of critical thinking of junior schoolchildren in the context of the New Ukrainian School]*. Kharkiv : «Drukarnia Madryd» [in Ukrainian].
14. Savchenko O. Ya. (1999). *Dydaktyka pochatkovoii shkoly [Didactics of primary school]*. Kyiv : Heneza [in Ukrainian].
15. Sliusarenko N. V. (2011). Ihrova diialnist yak zasib aktyvizatsii navchalno-piznavalnoi diialnosti uchniv [Game activity as a means of activating the educational and cognitive activity of students.]. *Vyvchaimo ukrainsku movu ta literaturu – We study Ukrainian language and literature*, 22/24, 10–18 [in Ukrainian].
16. Formuvannia osnov krytychnoho myslennia ditei starshoho doshkilnogo viku zasobamy rozvyvalnykh ihor [Formation of the foundations of critical thinking of senior preschool children by means of educational games]. Retrieved from <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/04/3.-Krytychnist-rozumu.pdf> [in Ukrainian].